

Forskellige meninger om vrede i parforhold

Man har i flere undersøgelser studeret den måde, forholdsvis nygifte par taler til hinanden på, for at se, om det betyder noget for, hvordan det går med ægteskabet senere hen. Der er i den forbindelse fundet to interessante sammenhænge: En lav grad af positive ytringer mellem ægtefællerne, dvs. kærlige, støttende og opmuntrende bemærkninger, er et forvarsel om en relativt tidlig opløsning af parforholdet. Det kan næppe undre, at en lav grad af udtryk for positive følelsesmæssige bånd mellem ægtefællerne kan medføre hurtige skibbrud i det ægteskabelige samvær. Hvad angår mængden af negative ytringer, dvs. fjendtlige, kritiske eller sårende bemærkninger, har man ligeledes fundet en skadelig indflydelse på forholdets holdbarhed, men også en skadelig indflydelse på den daglige ægteskabelige trivsel, uanset hvor længe parforholdet i øvrigt varer.

En særlig høj forekomst af negative fjendtlige ytringer i dagliglivet hos to unge ægtefæller kan således ses som det måske allervigtigste tegn på en tvivlsom fremtid for parforholdet. Nu har fem psykologer fra USA imidlertid stillet sig det indlysende spørgsmål om, hvem der oplever hvilke ytringer som negative eller fjendtlige?

I de tidligere undersøgelser var der som regel tale om videooptagelser af ægtefæller, der blev sat til at diskutere noget, som man i forvejen vidste at de var stærkt uenige om. Under sådanne samtaler eller diskussioner var der rig anledning til at blive vred på ægtefællen, og mængden af vrede eller fjendtlige ytringer blev så scoret ved en senere gennemgang af videooptagelserne, hvor trænedede psykologer noterede forekomsten af, hvad de opfattede som negative ytringer.

Det interessante spørgsmål, som de fem amerikanske forskere nu har taget op, er, om de ytringer, som psykologerne opfatter som mere eller mindre åbenlyst fjendtlige, også

blev opfattet som negative eller fjendtlige af parterne selv, altså manden og konen i det pågældende ægtepar. Det har man ikke tidligere vidst noget om, og for at råde bod på denne uvidenhed, har de fem psykologer gentaget proceduren i de tidligere undersøgelser, men denne gang bad man både kvinden og manden i ægteparret om, efterfølgende at notere på en bestemt skala, hvor meget de selv havde været vredladne eller fjendtlige over for ægtefællen, og hvor meget de følte ægtefællen havde været fjendtlig over for dem selv under diskussio-

nen. Derudover blev begge ægtefællers adfærd senere scoret ud fra videooptagelser af erfarne psykologer, der på samme skala skulle angive forekomsten af fjendtlighed hos hver af de to parter i parforholdet.

I denne undersøgelse fik man altså hele tre mål for fjendtlige eller negative ytringer hos hver af de to parter, dels deres egne oplevelser af egen adfærd, dels ægtefællens oplevelse af deres adfærd og dels endelig psykologernes scoring af deres adfærd.

Hvordan passede disse tre mål til hinanden? Dårligt! For både mændene og kvindernes vedkommende var der en klar tendens til, at ægtefællerne oplevede deres egen adfærd som næsten uden fjendtlighed, mens deres ægtefæller havde oplevet dem som noget mere fjendtlige, end de selv havde synes de havde været. Der var altså en gennemgående diskrepans mellem ægtefællerne med hensyn til, hvor fjendtlig de selv synes de havde været, og hvor fjendtlig deres ægtefæller syntes de havde været.

Og hvem havde så ret? Her kunne man jo mene, at psykologernes vurdering af graden af fjendtlighed kunne være "dommer" i denne sag, men det viste sig gennemgående, at psykologerne havde været uenige med begge ægtefæller, fordi de gennemgående fandt endnu mere fjendtlighed i ægtefællernes adfærd, end ægtefællerne selv havde oplevet, både hos sig selv og hos hinanden!

Denne forskel i de tre bedømmelser var særlig stor for kvindernes vedkommende. De mente altså ikke selv, at de havde været særlig negative, mens deres mænd havde oplevet dem som langt mere negative, end de selv syntes de havde været – og psykologerne syntes endda, de havde været endnu mere negative end mændene havde ment!

Denne undersøgelse kan selvfølgelig ikke bruges til at sige noget om, hvem der har ret i absolut forstand, kun at der ofte ser ud til at være tre helt forskellige meninger om, hvor fjendtligt en ægtefælle – især hustruen – har opført sig under en diskussion.

For så vidt de tidligere undersøgelser, der fandt stærk sammenhæng mellem negative ytringer i parforhold og senere forliste ægteskaber, bygger på psykologernes vurdering af fjendtlighed, kan denne lille undersøgelse give anledning til bekymring om, hvorvidt parterne selv er klar over, hvor negative de lyder i andres ører, selv om de ikke opfatter sig selv som fjendtlige.

Da man har ganske gode erfaringer med at forbedre en ægteskabelig trivsel gennem en speciel træning i "hensynsfuld kommunikation", kan den nye undersøgelse bidrage til at forklare sådanne gode resultater, for så vidt man bl.a. i disse former for træning lærer at blive mere opmærksom på sine egne negative ytringer og ikke kun lægger mærke til ægtefællens fjendtlighed, hvilket vi åbenbart har en særlig tendens til. Og hvis man vil mindske den samlede mængde af negative ytringer i sit eget parforhold, er der vel ingen nærmere at begynde med én selv?

tn

Redaktionsgruppen består af:

Ask Elklit,
Thomas Nielsen
(redaktør),
Dion Sommer &
Peter Krøjgaard,
alle fra
Psykologisk Institut,
Aarhus Universitet.

Sekretariat:
Ingrid Graversen
(træffes man-fr.
kl. 9-15 på
tlf. 89 42 49 00,
direkte: 89 42 49 21)

Kilde: Cui, M. & Lorenz, F.O., Conger, R.D., Melby, J.N. & Bryant, C.M. (2005). Observer, Self-, and Partner Reports of Hostile Behaviors in Romantic Relationships. *Journal of Marriage and Family*, 67. 1169-1181.

MODELFOTO: BAM/SCANPIX